

сільських жінок, яке можливе при вирішенні комплексу соціальних проблем, а саме:

1. Розширення сфери зайнятості жінок при необхідному захисті їх трудових прав.

2. Поліпшення соціальної інфраструктури, побутових умов, медичної допомоги, сучасної культурної сфери, підняття оплати праці на селі.

3. Сприяння впровадженню гендерної рівності у сільських поселеннях в усіх регіонах, що вирівняє вкрай важкий життєвий контекст української селянки.

Перспективними напрямками щодо підвищення якості життя населення є здійснення заходів щодо зростання матеріального забезпечення зареєстрованих безробітних, активне стимулювання з боку держави легальної зайнятості та трудової міграції. При цьому також важливе значення має сприяння по залученню благодійної допомоги для розв'язання проблем тих незахищених верств населення, де є багатодітні й малозабезпечені сім'ї.

Література:

1. Населення України 2018: Демографічний щорічник. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25. 04. 2020).

2. Оплата праці та соціально-трудова відносина за 2017 рік: Статистичний бюлетень. URL: <http://www.ukrstat.gov.ua/> (дата звернення: 25. 04. 2020).

3. Економічна активність населення 2018: Статистичний збірник URL: http://www.ukrstat.gov.ua/druk/publicat/kat_u/2019/zb/07/zb_EAN_2018.pdf (дата звернення: 25. 04. 2020).

Федосєєва Ганна Степанівна

доктор економічних наук, доцент кафедри публічного управління та адміністрування і міжнародної економіки
Миколаївський національний аграрний університет

РЕГІОНАЛЬНІ ПРОГРАМИ В РЕАЛІЗЦІЇ РЕГІОНАЛЬНОЇ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОЇ ПОЛІТИКИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ ТА АГРАНОГО СЕКТОРУ

Інструменти реалізації регіональної політики розвитку сільських територій можуть різнитися залежно від соціально-економічного розвитку регіону, його місця розташування, рівня розвитку аграрної галузі та сільських територій, менеджмент якостей регіонального керівництва, демографічної ситуації в регіоні, рівня еміграції та внутрішньо національної міграції та ін. Разом з тим, існує цілий ряд інструментів, що довели свою ефективність, як в окремих регіонах, так і в міжнародному масштабі. Одним з них є використання регіональних програм розвитку. Разом з тим, існує ціла низка проблемних аспектів в

розробці та реалізації таких програм: декларативність цілей та завдань; неузгодженість між проголошеними цілями та заходами щодо їх досягнення; поверховість системи моніторингу та оцінювання результативності реалізації програм; формальна роль представників недержавних структур та громадськості в розробленні та оцінюванні даних програм [1]. Також, комплексні регіональні програми розвитку аграрного сектору є занадто загальними та по суті не виконують своєї основної мети – створення організаційно-економічних умов для ефективного соціально спрямованого розвитку сільських територій та аграрного сектору.

Місце стратегічного планування, зокрема регіональних програм розвитку, в реалізації соціально-економічної політики розвитку сільських територій та аграрного сектору досліджено в роботах С.І. Бандур, І.В. Гончаренко, М.І. Долішнього А.В. Ключник, І.І. Червена та ін. Разом з тим, врахування описаних проблемних аспектів свідчить про те, що питання стратегічного планування в реалізації соціально-економічної політики регіонів України є актуальним та важливим.

Метою роботи є дослідження сучасного стану розробки та реалізації регіональних програм розвитку сільських територій та аграрного сектору і розробка пропозицій щодо підвищення ефективності даного процесу.

Стратегічне планування в реалізації регіональної політики є основою її результативності у разі вірного визначення пріоритетів, послідовності їх реалізації та не зміні завдань протягом визначеного періоду. Наразі, застосування програмно-цільових методів при реалізації соціально-економічної політики розвитку сільських територій та аграрного сектору є одним з найбільш ефективних способів стратегічного управління, що полягає у концентрації наявних (часто обмежених) ресурсів на виконання пріоритетних напрямів розвитку.

За даними Інформаційно-аналітичний порталу АПК України станом на 2019 рік в Україні діяло 52 регіональні програми розвитку агропромислового комплексу [2] розроблених на основі загальнодержавних Стратегій розвитку сільського господарства. При чому, в окремих регіонах діють по декілька програм розвитку, орієнтованих не лише на задоволення економічних параметрів, а і на вирішення соціальних проблем в сільській місцевості. Лідерами за кількістю діючих програм розвитку АПК є Чернігівська область – 8 шт., Херсонська область – 7 шт., Рівненська – 5 шт. У Вінницькій, Закарпатській, Одеській та Тернопільській областях взагалі відсутні дані програми. Щодо спрямованості даних програм:

- у Донецькій та Чернівецькій областях заходи стосовно розвитку агропромислового комплексу мітяться в Програмі соціального і економічного розвитку області;

- у дев'яти областях (Хмельницькій, Сумській, Полтавській, Львівській, Луганській, Івано-Франківській, Житомирській,

Дніпропетровській та Волинській) діють комплексні програми розвитку АПК;

- цільова програма підтримки індивідуального житлового будівництва на селі "Власний дім" направлена на поліпшення житлових та соціально-побутових умов сільського населення, покращення інженерного облаштування села діє у Волинській, Кіровоградській, Миколаївській, Рівненській, Харківській, Чернівецькій, Чернігівській областях;

- програми розвитку окремих галузей сільського господарства реалізуються у п'яти областях (Регіональна програма розвитку галузі вівчарства в сільськогосподарських підприємствах Запорізької області, Регіональна програма розвитку галузі молочного скотарства в сільськогосподарських підприємствах Запорізької області, Програма розвитку садівництва в Київській області, Програма розвитку овочівництва, картоплярства та переробної галузі в Харківській області та ін.);

- особливості розвитку земельних відносин у сільському господарстві задекларовані у Програмах розвитку АПК трьох областей (Програма використання та охорони земель Чернігівської області, Регіональна програма розвитку земельних відносин у Рівненській області, Програма земельних відносин у Кіровоградській області);

- інша проблематика розвитку АПК зафіксована в Програмах залежно від особливостей розвитку сільського господарства конкретної області (Програма підтримки фермерських господарств Рівненської області, Розвиток логістичних центрів для потреб малих фермерських господарств та кооперативів у Херсонській області, Підтримка діючих та подальше створення нових кооперативів з вирощування горіхів у Черкаській області, Програма фінансової підтримки органічного виробництва в Чернігівській області та ін.).

Таким чином, наявні регіональні програми розвитку АПК окреслюють широкий спектр завдань в даній сфері та направлені на вирішення, як економічних так і соціальних проблем. При цьому, вони мають відмінності: різну структуру, різні напрями діяльності, описують як конкретні, так і загальні дані щодо поточної ситуації, часто чітко не визначають результативні показники та відповідальних за виконання Програми та ін.

Отже, вважаємо що при реалізації регіональної соціально-економічної політики сільського розвитку в областях України доречно розробити та поступово впроваджувати комплекс регіональних Програм розвитку сільських територій та аграрного сектору, до якого повинні ввійти програми спрямовані на:

- розвиток пріоритетних для даного регіону галузей сільського господарства;
- розвиток нішевих видів сільськогосподарської продукції;
- соціальний розвиток сільської місцевості;

- підтримку малих та середніх сільськогосподарських підприємств;
- розвиток кооперації;
- розвиток нетрадиційних для сільської місцевості видів виробництва та послуг та ін.

Крім того, в даних Програмах доцільно визначати такі обов'язкові структурні елементи: загальний опис проблеми, мета програми, завдання програми, заходи з їх реалізації з повним економічним обґрунтуванням, очікувані результати, фінансове забезпечення виконання поставлених завдань, виконавці в розрізі кожного окремого завдання.

Література:

1. Гончаренко І.В. Соціально–економічний розвиток сільських територій регіону: проблеми території та практики: монографія. НАН України, І–т регіон. дослід. Львів. 2009. 370 с.
2. Інформаційно-аналітичний портал АПК України. URL: <https://agro.me.gov.ua/ua>. (дата звернення: 27.03.2020).
3. Про державне прогнозування та розроблення програм соціального та економічного розвитку України: Закон України, 2000/ ВР. N 25, ст195 // База даних «Законодавство України» / ВР України. URL: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/1602-14> (дата звернення: 27.03.2020).

Худавердієва Вікторія Анатоліївна

доцент кафедри менеджменту,
економіки та маркетингу Харківської державної
зооветеринарної академії

ЗАХОДИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ В УКРАЇНІ

Соціально-економічний розвиток сільських територій є важливою складовою частиною соціальної та регіональної державної політики.

Регулювання розвитку сільських територій в Україні здійснюють за допомогою: законів України, передбачених законодавством актів, які видають державні органи в межах їх компетенції; економічних заходів оперативного регулювання у межах чинного законодавства; рішень недержавних органів управління, які приймають за їх статутними документами в межах законів України; угод, що укладають між суб'єктами господарювання сільських територій [1].

До головних інструментів регулювання розвитку сільських територій можна віднести документ стратегічного характеру, що складаються з відповідних програм, концепцій, у яких визначено основні засади організації і напрями розвитку сільських територій. Їх розробляють на